

IFRS 5 – en standard til besvær

IFRS 5 **Anleggsmidler holdt for salg og avviklet virksomhet** er en standard mange selskaper må navigere seg gjennom ved én eller flere anledninger. De aller fleste som har stått overfor en planlagt eller gjennomført transaksjon innenfor standardens virkeområde, har erfart at **den stiller enkelte spørsmål som det er vanskelig å finne svar på.**

Artikkelen er forfattet av:

Dr. Oecon og statsautorisert revisor
Steinar S. Kvifte
Partner EY

Det er derfor ikke uventet at IFRS 5 er en av de standardene IFRS IC oftest blir bedt om å tolke. I januar 2016 antydet IC nok en gang at IFRS 5 trolig er moden for revisjon. Inntil videre vil IFRS 5 fortsette å være en standard til besvær.

Formålet med IFRS 5

IFRS 5 har to hoveddimensjoner:

1) Klassifisering og måling av anleggsmidler og avhendingsgrupper som holdt for salg, og 2) presentasjon av og noteopplysninger om avviklet virksomhet. Grunn tanken i standarden er at dersom ledelsen har besluttet og tilrettelagt for avhendelse av anleggsmidler, er det viktig for brukerne av regnskapet å bli gjort oppmerksom på at eiendelene ikke er med i selskapets fremtidsplaner og derfor ikke kan forventes å bidra til avkastning over tid. I regnskapet skal derfor slike anleggsmidler presenteres særskilt, og de skal måles til det laveste av balanseført verdi før omklassifisering til holdt for salg og virkelig verdi fratrukket salgstrutgifter («netto salgsverdi»). Tilsvarende, dersom det er tale om avviklet virksomhet (eller virksomhet under avvikling), vil informasjon om resultatet fra avviklet virksomhet adskilt fra resultatet fra videreført virksomhet, være nyttig for brukeren av regnskapet – ettersom det er den sistnevnte virksomheten som vil drive avkastningen fremover. Derfor skal inntekter og kostnader fra avviklet virksomhet presenteres

netto på en linje etter resultat fra videreført virksomhet.

Innbakt i begrepet regnskap ligger en premiss om at historien skal gjenfortelles. IFRS 5 kan derfor til en viss grad fremstå som en «bastard» – regnskapet forteller hva som faktisk har skjedd, mens IFRS 5 har som siktemål å reflektere det som vil påvirke fremtidig drift. Interessant er det også at IFRS ikke har retningslinjer for innregning, måling, presentasjon og noter når fortsatt drift ikke lenger kan legges til grunn (at praksis for regnskapsføring ved avvikling er sær uensartet, er således ikke overraskende), mens IFRS 5 i detalj regulerer avviklingskomponenter så lenge regnskapsenheten har andre deler av virksomheten som skal drives videre (enkelte har ment at IFRS 5 også kommer til anvendelse når regnskapsenheten ikke kan forutsette fortsatt drift – altså i de tilfellene ingen komponenter av regnskapsenheten fortsatt skal drives).

Praktiske utfordringer

De siste årene har IASB fått et utall av henvendelser om IFRS 5, som regel i form av oppfordringer om tolkningsuttalelser. Ingen av disse har ledet til egne tolkningsuttalelser, men enkelte har resultert i såkalte agendabeslutninger (altså

Aktuelt om finansiell rapportering

Formålet med denne spalten er å gi løpende oppdatering på aktuelle og sentrale spørsmål om finansiell rapportering. Det vil kunne være nye standarder eller tolkninger fra IASB eller NRS, men også relevante uttalelser gitt av regulerende myndigheter, eller kommentarer til andre relevante utviklingstrekk med betydning for norske foretaks finansielle rapportering. En regnskapsfaglig spesialistgruppe i EY er forfattere av spalten. Dette nummerets spalte er forfattet av dr. oecon, statsautorisert revisor og nordisk IFRS-leder Steinar S. Kvifte

beslutninger om IKKE å utgi en tolkningsuttalelse). Agendabeslutninger er ofte oppklarende fordi IC begrunner beslutningen, og denne begrunnelsen er i mange tilfeller egnet til å oppklare spørsmålsstillingen som har blitt reist. Beslutningen i januar 2016 om ikke å uttale seg om allokering av verdifall innenfor en avhendingsgruppe, er et eksempel på dette (se under for nærmere redegjørelse av denne beslutningen). I andre tilfeller gir agendabeslutninger ingen tydelige svar. Beslutningen i januar 2016 om ikke å uttale seg om avviklet virksomhet og konserninterne transaksjoner er et eksempel på det (se under for nærmere redegjørelse om denne beslutningen).

I det følgende oppsummeres IFRS 5-spørsmålene som IASB det siste året har diskutert:

Virkeområdet

Det fremgår av IFRS 5.8A at planlagt kontrolltap i et datterselskap skal reflekteres ved at alle eiendeler og gjeld i datterselskapet skal presenteres som holdt for salg, forutsatt at alle øvrige betingelser for slik klassifisering er oppfylt. Det har vært stilt spørsmål ved om dette også gjelder i tilfeller der et planlagt tap av kontroll vil skje ved a) utvanning (datterselskapet øker aksjekapitalen uten at morselskapet deltar

Regnskap

i emisjonen), b) minoritetsaksjonærs utøvelse av en kjøpsopsjon (minoritetens utøvelse av kjøpsopsjonen er forventet, og utøvelse vil lede til kontrolltap for morselskapet), og c) endring av aksjonæravtale (for eksempel ved at en gjeldende vetorett i en aksjonæravtale forventes å bortfalle ved en nært forestående reforhandling av avtalen).

I alle de forannevnte situasjoner gjelder IFRS 5.8A dersom en vektlegger kontrolltapelementet, mens det er mindre klart om IFRS 5.8A gjelder om IFRS 5s virkeområde begrenses til situasjoner der morselskapet er involvert i avhendingstransaksjoner (salgstransaksjoner eller utdelingstransaksjoner).

Denne problemstillingen har vært gjenstand for diskusjon i en rekke møter, men i januar-møtet i 2016 besluttet IC ikke å uttale seg om spørsmålet. IC viste til at agenda-konsultasjonen i august 2015 identifiserte IFRS 5 som et mulig «forskningsprosjekt» (prosjekt der en utreder behovet for endringer), og la til grunn at det er naturlig at den nevnte problemstillingen inngår i et slikt prosjekt. I skrivende stund er utfallet av agendakonsultasjonen usikkert.

IC har i 2015 også diskutert en annen problemstilling som gjelder virkeområdet til IFRS 5. IFRS 5 gjelder anleggsmidler og avhendingsgrupper. Det har vært stilt spørsmål ved om en avhendingsgruppe som kun består av finansielle instrumenter, faller innenfor virkeområdet til IFRS 5. IC har konkludert at så er tilfellet.

Måling

Det har vært stilt spørsmål om hvordan interaksjonen mellom IFRS 5.5(c) og IFRS 5.15 skal forstås. Førstnevnte legger til grunn at målebestemmelsene ikke gjelder finansielle instrumenter, mens sistnevnte forutsetter at avhendingsgrupper skal måles til det laveste av balanseført beløp og netto salgsverdi. I situasjoner der avhendingsgruppen kun består av finansielle instrumenter og forventes å bli solgt med tap, er spørsmålet om tapet skal innregnes ved klassifisering som holdt for salg, eller først når salget gjennomføres.

Det følger av IFRS 5 at en skal måle netto salgsverdi for en avhendingsgruppe samlet. Denne verdien kan være lavere enn netto balanseført verdi av eiendeler og gjeld som inngår i gruppen. I praksis er det ulik forståelse av hvordan denne differansen skal reflekteres når den overstiger sum balanseført beløp av anleggsmidlene som inngår

Det følger av IFRS 5 at en skal måle netto salgsverdi for en avhendingsgruppe samlet.

i avhendingsgruppen, herunder om et anleggsmidlets virkelige verdi representerer et gulv for allokering av tap, jf. IFRS 5.23. Ved reversering av nedskrivninger på avhendingsgrupper som inneholder goodwill, har det vært stilt spørsmål om tidligere nedskrivningsbeløp allokert til goodwill kan reverseres i form av reversering av nedskrivninger på andre eiendeler i avhendingsgruppen, jf. IFRS 5.22.

I januar-møtet 2016 presiserte IC at et anleggsmidlets virkelige verdi ikke representerer et gulv ved allokering av nedskrivning etter IFRS 5. I samme møte besluttet IC ikke å uttale seg om de øvrige målespørsmålene, og i stedet valgte IC å inkludere dem i listen over problemstillinger som kan inngå i et mer vidtrekkende IFRS 5-prosjekt, som nevnt over.

Presentasjon

IASB har ved ulike anledninger blitt oppfordret til å klargjøre definisjonen av «avviklet virksomhet», som er avgjørende for resultatpresentasjonen. Blant annet har en klargjøring av hva som menes med «separat og vesentlig virksomhet» og «separat og vesentlig geografisk driftsområde» i IFRS 5.32 blitt etterspurt.

Ved endring av plan om avhendelse følger det av IFRS 5.28 at «Finansregnskaper for periodene etter klassifisering som holdt for salg skal endres tilsvarende dersom avhendingsgruppen eller anleggsmidler som opphører å være klassifisert som holdt for salg, et datterforetak, en felleskontrollert driftsordning, en felleskontrollert virksomhet, et tilknyttet foretak (...)». Det samme gjelder for en andel i en av de to sistnevnte typene investeringer. Det har vært stilt spørsmål ved om dette også gjelder avhendingsgrupper som inneholder andre anleggsmidler i tillegg til de nevnte investeringstypene, og om «endres tilsvarende» betyr at både målingen og presentasjonen skal omarbeides tilbake i tid.

Etter IFRS 5.30 er det krav om at presentasjon og tilleggsopplysninger skal gjøre brukeren av regnskapet i stand til å forstå virkningene av avviklet virksomhet og avhendelse av anleggsmidler. I den forbindelse har det vært reist spørsmål om hvordan konserninterne transaksjoner mellom avviklet og videreført virksomhet skal presenteres. Flere alternativer blir diskutert – 1) eliminering uten justeringer, med tilleggsopplysninger som beskriver de konserninterne transaksjonene, 2) eliminering, men med justeringer for å reflektere så langt det lar seg gjøre for å unngå en misvisende presentasjon av resultat fra videreført og avviklet virksomhet, sett hver for seg, og

3) ingen eliminering for konserninterne transaksjoner mellom videreført og avvirket virksomhet.

I januarmøtet 2016 konkluderte IC med at alternativ 3) ikke er et akseptabelt alternativ etter IFRS 5.30. I september 2015 hadde IC tentativt konkludert med at heller ikke alternativ 2) var i samsvar med standarden. I januarmøtet, etter å ha mottatt mange innspill fra ulike interessenter på den tentative beslutningen fra septembermøtet, valgte likevel IC ikke å ta endelig stilling til om alternativ 2) kan forsvares eller ikke.⁵ Dette spørsmålet, sammen med

5 Finanstilsynet har i Rundskriv 12/2015 uttalt at i nærmere spesifiserte situasjoner gir alternativ 1) misvisende informasjon, og skal derfor ikke anvendes. Undertegnede er ikke kjent med hvordan Finanstilsynet vurderer det samme etter agenda beslutningen i januar.

de øvrige presentasjonsspørsmålene, ble derfor inkludert i listen over problemstillinger som kan inngå i et mer vidtrekkende IFRS 5-prosjekt.

Oppsummerende betraktninger
IFRS 5 ble omtalt innledningsvis som en «bastard», under henvisning til at dens formål er annerledes enn øvrige standarder, noe som gir seg utslag i måle- og presentasjonsregler som overstyrer andre standarder. At den i praksis gir opphav til mange spørsmål, er derfor ikke veldig uventet. Disse problemstillingene er ofte et utslag av at rekkevidden til overstyringsmekanismen i IFRS 5 ikke alltid er tydelig, samt at det oppstår noen uregulerte «hull» når andre standarder blir overstyrt på enkelte, men ikke på alle områder.

IASB og IC erkjenner de praktiske utfordringene, men likevel er det p.t. ikke besluttet at standarden skal endres. ICs januarbeslutning bærer bud om at standarden på sikt vil bli gjenstand for revisjon, men i mellomtiden vil de uløste problemstillingene gi grobunn for uensartet praksis mellom selskaper, men også over landegrensene. Det er uheldig. Det er derfor viktig at regnskapsprodusenter studerer standarden inngående, herunder dens anvendelsesområde, dens formål, dens begrensninger, og relevansen av de prinsippene den bygger på.

Når regnskapet ikke underskrives

Artikkelen er forfattet av:

Statsautorisert revisor
Erik Avlesen-Østli
Den norske Revisorforening

Denne artikkelen belyser enkelte forhold ved manglende underskrift på årsregnskapet og årsberetningen. Artikkelen omhandler aksjeselskaper med styre og daglig leder, men vil også være relevant for andre selskapsformer.

Mulige løsninger ved manglende underskrifter

Det kan være mange årsaker til at et styremedlem ikke underskriver regnskapet. Det vanligste er sykdom, interessekonflikter og uenighet om regnskapet. Manglende signering kan også skyldes andre forhold som at et styremedlem har glemt å signere regnskapet. I de fleste tilfellene er det mulig å løse disse situasjonene, men

i enkelte kan det være vanskelig å finne en løsning.

Dersom et styremedlem har glemt å signere, er løsningen åpenbar og enkel. Styremedlemmet signerer de dokumentene som mangler signatur. Det er ikke nødvendig å behandle regnskapet på nytt i et slikt tilfelle, men det er en fordel at styrets beslutning er protokollert.

Velge nytt styre

Det følger av juridisk teori at det er det sittende styret, på tidspunktet for behandling og fastsettelse av regnskapet, som skal underskrive. En mulig løsning på problemet med manglende underskrift er å velge nytt styre som fastsetter regnskapet. Regnskapsloven krever at et valgt styremedlem skal underskrive regnskapet. Det er ikke et vilkår at styremedlemmet er formelt registrert i Foretaksregisteret for at vedkommende skal underskrive.

I tilfeller med konflikt mellom styremedlemmer som ikke er aksjonærer, er det som oftest mulig å velge nytt styre. I de tilfellene konflikten er mellom styremedlemmer som samtidig er aksjonærer, kan det ofte være vanskelig å løse problemet ved å velge nytt styre. Styret velges av

generalforsamlingen med simpelt flertall (minst 50 % av stemmene). Dersom et styre består av to styremedlemmer som hver eier 50 % av foretaket, vil det i praksis ikke være mulig å velge nytt styremedlem i en slik situasjon.

En annen situasjon som kan være utfordrende å løse i praksis, er når et styremedlem er valgt av de ansatte. I utgangspunktet tjenestegjør styremedlemmer i to år, men andre regler kan følge av vedtektene. Et styremedlem kan avsettes før utløpet av tjenestetiden av den som har valgt styremedlemmet. Disse reglene gjelder imidlertid ikke for styremedlemmer valgt av de ansatte, men det er gitt egne regler om ansattes rett til representasjon i aksjeselskapers styre i representasjonsforskriften.¹

Styremedlemmet må velges blant de ansatte, og valg skal finne sted annethvert år. Funksjonstiden regnes fra valget og opphører ved avslutningen av den ordinære generalforsamlingen det året valgperioden utløper. Det finnes ingen bestemmelser i representasjonsforskriften som tillater at styremedlemmer valgt av de ansatte, avsettes før utløpet av tjenestetiden. Aarbakke et. al (2012) skriver at det må «anses forutsatt

¹ Forskrift 20.06.2014 nr. 850.